
Jumping Johnny's Proxy Corner

CAPTAIN BEEFHEART

De meoizame weg naar erkenning

jan scheffers

I don't want to sell my music
I'd like to give it away,
because where I got it,
you didn't have to pay for it.

Captain Beefheart

Don van Vliet

In het leven van Don van Vliet, alias Captain Beefheart, is het buitengewone gewoon, en dat maakt het juist zo moeilijk om een consistent beeld van hem op te bouwen. Dat zal ik dan ook niet proberen. U krijgt an mij Beefheart zoals hij is, met al het onverwachte en tegenstrijdige dat hij te pas en te onpas ten toon spreidt. De beeldhouwer, schilder, dichter, schrijver, tekenaar, zanger, componist en muzikant die Don van Vliet momenteel is, werd in 1941 in Glendale, Californië, geboren uit normale middle class ouders. Zijn liefde voor de natuur geeft hij op 5-jarige leeftijd reeds gestalte inbeelden die hij begint te maken van planten en dieren. Volgens eigen zeggen heeft hij op dat moment al het besef dat de mens de natuur verwoest en de jonge van Vliet besluit dan ook om zich niet in het maatschappelijk systeem in te laten kapselen maar zich te wijden aan het redden van de natuur. Spoedig krijgt het jonge talent de belangstelling van de gevestigde orde en gaat dan optreden in de TV-show van de kunstenaar Rodriguez waar Don beelden maakt en Rodriguez toekijkt. Op 13-jarige leeftijd krijgt hij dan de mogelijkheid om zich met een beurs in Europa verder te gaan bekwamen. Edoch, hier komt de kink in de kabel, voor zijn muziek-adepten waarschijnlijk gelukkig, want zijn ouders besluiten dat het kunstenaarsmilieu toch niet erg positief op de jonge Don zal inwerken en weigeren hun toestemming voor de Europa-reis. Kort daarna gaat de familie van Vliet verhuizen naar Lancaster waar Don naar de High-school gaat en daar 'another Lancastrian' - Zappa - ontmoet. Hij gaat dan mondharmónica

en saxofoon spelen, de twee instrumenten die Don tot op de dag van vandaag is blijven bespelen, luistert intensief naar avant-garde jazz (Ornette Coleman, John Coltrane, Cecile Taylor) en de Mississippi/Delta Blues (John Lee Hooker, Muddy Waters, Son House) en zal later van deze omschakeling van de beeldende kunst naar de muziek zeggen: 'Ik ben in de muziek gegaan omdat er in de beeldhouwkunst te veel geplozen wordt. Ze proberen je in de geschiedenis bij te zetten, in een hokje bij andere beeldhouwers'.

Na een korte periode als commercieel artiest, en als manager van een aantal schoenenwinkels (hij bouwt deze snel uit tot een waar schoenen-imperium en trekt er midden in de kerst-drukke tussenuit) gaat hij zijn schoolvriend Fransiscus Zappa in Cucamonga opzoeken, verzinnen daar de naam Captain Beefheart voor Don, maken plannen voor een muziekgroep, de 'Soots' en voor een film die 'Captain Beefheart meets the Grunt People' zou gaan heten, maar geen van deze plannen vinden doorgang omdat hun ideeën te ver uit elkaar lopen. Zappa vertrekt dan naar Los Angeles en Don van Vliet gaat terug naar Lancaster. 'In Los Angeles aangekomen formeert Zappa zijn 'Mothers', later 'Mothers of Invention' onder druk van de platenmij, en geeft met zijn 'freak-out' muziek een nieuwe impuls aan de popmuziek).

Terug in Lancaster formeert Beefheart zijn groep van 'desert musicians' die al snel een enorme sensatie in Californië zijn. Wij schrijven dan 1964, de tijd dat wij hier op rudimentaire hitjes van Beatles en Stones klaar zitten te komen, en Beefheart komt zo maar even aankakken met een show die vandaag de dag nog in zou slaan als een bom. De hele boel droeg zwarte pantjes-jassen en lange zwart-leren coates, hoge zwart-leren 'musketiers'-laarzen, een van de gitaristen droeg zo'n 'Dayan'-oogklepje en in 1964 hadden ze al lang haar, echt lang haar (Dit moest Beefheart voor de foto van zijn eerste elpee-hoes af laten knippen).

De muziek die de Captain met zijn Magic Band maakte was ongelooflijk maar hier kom ik wat later op terug. De platen maatschappijen stonden zich terverdringen bij Beefheart op de stoep en de gelukkige die Beefheart wist te strikken was A&M (van Herp Alpert & Jerry Moss). Het eerste singletje dat uit wordt gebracht 'Diddy Wah Diddy' (van Bo Diddley) wordt in Los Angeles en Californië meteen een hit.

In zijn enthousiasme over het behaalde succes maakt de Captain maar meteen een hele elpee, stapt er mee naar Jerry Moss maar deze weigert om het materiaal uit te brengen. Volkomen gedesillusioneerd door zoveel onbegrip

en tegenwerking geeft de Captain er de brui aan en ontbindt zijn Magic Band. A&M brengt nog een single uit 'Frying Pan' maar dit maaktⁱⁿ de hit-charts niets klaar en de muzikale rol van Beefheart lijkt uitgespeeld.

Muziek-opvatting

Deze eerste breuk in de carrière van Captain Beefheart lijkt het juiste moment om terug te keren naar wat meer persoonlijke trekjes van Don van Vliet omdat deze sterk inwerken op zijn muzikale ideeën en het product dat de Captain uiteindelijk de wereld inslingert.

Zoals ik in het begin van mijn verhaal al stelde is het ongewone gewoon in het leven van Beefheart. De Captain woont tegenwoordig in een huis in San Fernando Valley L.A. dat uitkijkt op de oceaan. Hij leeft daar temidden van bomen, planten, dieren en zijn biologische moestuin, kijkt overdag wat naar de lucht, of naar de oceaan, rookt, wat hij eigenlijk niet zou moeten doen, schrijft boeken, verhalen of gedichten (hij denkt in verzen!) of maakt muziek. Zijn haast armoedige levensomstandigheden deelt hij met een prachtige vrouw, Jan, die hem af en toe wat voorleest omdat hij zelf niet van lezen houdt. 'Ik hou van levende mensen, ik praat graag. Je hoeft het niet met elkaar eens te zijn, maar je moet wel in- en uitademen. Zappa ademt alleen in'. Magie en telepathie nemen een belangrijke plaats in in zijn leven. Toen Langdon Winner, redacteur van 'Rolling Stone' eens bij Beefheart op bezoek was liep de Captain plotseling naar de telefoon omdat er volgens hem opgebeld werd. Van de verdere aanwezigen keek niemand hier van op. Tien seconden gingen in stilte voorbij en verdomd de telefoon ging. Ik vermoed zelfs dat de Captain ook op de hoogte was van mijn aanwezigheid op zijn concert dat hij hier in '72 in Groningen gegeven heeft, evenals hij wel zal weten dat ik dit artikel voor Groniek zit te schrijven.

Maar goed, dit soort ongewone dingen hebben natuurlijk wel in de hand gewerkt dat er de meest maffe verhalen over Beefheart de ronde doen. Zo zou hij eens een tournee door Nederland afgelast hebben omdat de maanstand niet goed was. In een interview heeft Beefheart al dit soort nonsens van de hand gewezen. Beefheart wil niets meer en minder dan zich fijn voelen, muziek maken en hij vindt het gewoon leuk om reacties van het publiek te krijgen. En die muziek maken doet hij dan ook met volle overgave (vroeger viel hij wel eens heel even flauw op het podium) met een stem van 4½ oc-

taaf die loop van een scheepstoeter tot een brandalarm, die in de hoge registers wat wegheeft van Eric Burdon, en in de lage diepten bereikt van een Ivan Rebroff, en dat alles met een bezetenheid waarmee hij Dr. John the Nighttripper verre overtreft. Maar met deze bezetenheid wil hij niemand anders pijn doen en stelt dan ook expliciet: 'Ik wil niemand in mijn groep exploiteren'. Wat de Captain zeer betreurt is dat hij geen volledige controle over zijn muziek heeft omdat de condities waaronder hij moet werken zijn mogelijkheden beperken. 'Mijn stem heeft een bereik van $4\frac{1}{2}$ octaaf maar de microfoons kunnen dat niet opnemen. Dat geeft me veel verdriet want ik wil mijn publiek laten voelen wat ik werkelijk voel, ik wil me helemaal laten gaan, huilen als een weerwolf, maar ik moet me steeds inhouden. Kun je je voorstellen wat dat voermij betekent, je steeds moeten inhouden?'

Bij het componeren laat hij zich leiden door de bomen, dieren, aardige mensen en goede voeding, zonder DDT (Hij ontdekte dat de mens de natuur verwoest toen hij zijn eerste flesje Coca Cola dronk. 'Ik realiseerde me met een schok dat de fles de vorm had van een vrouw, de vorm is erg sexy, maar de inhoud is vergif.')

Waar deze 'terug naar de natuur' houding samen met zijn liefde voor de avant-garde jazz en de Delta-Blues toe leidt is in ieder geval een volstrekt unieke muziekvorm die, in tegenstelling tot de muziek van Zappa, nog steeds niet geaccepteerd wordt. Etikettes als 'gestructureerde chaos' en 'geperfectioneerde waanzin' wijst de Captain met grote stelligheid als onzin van de hand. Hij probeert helemaal niets te structureren, en is helemaal geen perfectionist. Hij wil niets leiden maar ook niet geleid worden; ('de enige leider zit achterin je kuit') hij wil alleen maar muziek maken zoals die in hem zit en zoals die er uitkomt, met een minimum aan vorm en een maximum aan spontane creativiteit. Als het ware muziek maken als een kind. 'I'm still a child'.

Als persoon vertoont de Captain hetzelfde beeld. Hij gaat zeer vriendelijk, persoonlijk, op een bijna Rogeriaanse manier met mensen om, vraagt in interviews constant 'Do you know what I mean?' maar steekt ook graag de draak met iemand wat dan weer tot hopeloos verwarrende toestanden aanleiding geeft. Hij is er ook vast van overtuigd dat hij de reïncarnatie van van Vliet is, een Hollandse meester die nooit een schilderij afmaakte en waarvan Rembrandt eens zei: 'Ik ben vrij goed, maar als jij er eens uithaalde wat er in zit...wow!' Ik heb me ooit eens laten vertellen door

iemand die het weten kan, dat Beefheart afstamt van Schiedamse voorouders wat dan misschien zijn relatieve populariteit in Nederland verklaart in vergelijking met andere Europese landen (sic).

1965 - Safe as Milk

Maar ja, laten we nu verder het pad volgen van de muzikale carrière van Don van Vliet. Onlangs stuitte ik op een karakterisering van het fenomeen Beefheart die ongeveer als volgt luidde: 'Een pionierende eenling, een onverdrotten, bijna maniakale zoeker naar nieuwe vormen en wegen waarbij de blues ooit als vertrekpunt diende'.

En dat vertrekpunt voor het platenkopende publiek ligt dan in 1965. Want eind '64 ontmoette Beefheart producer Bob Krasnow van Kama Sutra die hem aanbood om het door A&M afgekeurde materiaal op het label Buddah uit te brengen. Edoch, ook dit ging niet zonder moeilijkheden. Kama Sutra dwong de Captain om zijn muziek een aanvaardbare bluesstructuur mee te geven omdat de paat anders onverkoopbaar zou zijn. Het al m wat er uiteindelijk in 1965 uitrolde kreeg de titel mee 'Safe as Milk'. Het is werkelijk een prachtig ^{blues-}album geworden, naar mijn mening terecht door Langdon Winner gekarakteriseerd als 'one of the forgotten classics of rock & roll history'. Het is zeer aardse muziek, met een tikkeltje mag e, sterk associatieve teksten, een teneur van herhaling, een prachtige bottle-neck, de melodische, grommende en schreeuwende stem van de Captain himself, aangevuld met een zeer bluesy mondharp en dat alles op basis van een goed-door-timmerd oerwoudritme. Kortom, allerlei ingrediënten die door het hele oeuvre van Beefheart heen lopen zijn op dit eerste album al te horen. Het was in feite de eerste goede synthese in Amerika van de rock & roll en de Delta Blues.

Een paar korte opmerkingen nog over deze plaat. Op deze plaat is, zoals ik reeds stelde, een prachtige bottle-neck te horen en dit was in feite het eerste publieke optreden van een van de fijnste gitaristen die het huidige pop-wereldje rijk is, namelijk Ry Cooder. Let eens speciaal op het openingsnummer 'Sure'nuf'n yes I do' naar de zeer beheerste klanken die Cooder uit zijn gitaar weet te halen.

Verder kun je, als je goed luistert, op het laatste nummer van kant 1, 'Electricity' een mankement in de registratie horen omdat het onmogelijk bleek het stemgeluid van de Captain met de toen bestaande microfoons te

registreren. Bij het zingen van 'eeh-hee-hee-lec-triccc-city-aah' vernielde hij met zijn stem een Telefunken microfoon van \$1200.

(Wat me verder nooit duidelijk is geworden, maar me geweldig intrigeert is welke persoon er schuilgaat achter Herp Bermann, die samen met van Vliet voor bijna alle composities tekende).

De elpee maakte vrij veel opgang in de stroom van Acid Rock in Californië maar nieuwe moeilijkheden brachten opnieuw een breuk in de carrière van de Captain. Hij ging nog wel op tournee door Europa, waar zijn album goed ontvangen werd, maar de grote doorbraak, commercieel gezien, moest met een optreden op het legendarische Monterey-popfestival komen. Maar is helemaal niets van terecht gekomen want vlak daarvoor gaf Ry Cooder er de brui aan en omdat Beefhearts muziek erg ingewikkeld is om te spelen, was er geen tijd meer om een goede vervanger in te werken. Weg carrière. Beefheart zei er later over dat hij niet geweten had dat Cooder alleen in de studio mee wou spelen, en Cooder zelf nam later een deel van de verantwoordelijkheid wel op zich maar stelde tegelijkertijd dat de band helemaal niet klaar was voor een optreden, maar dat Bob Krasnow hen ertoe dwong (exploitatie dus).

Uit deze periode is gelukkig voor Beefheart nog wel een live-concert overgebleven dat Buddah nog niet zo gek lang geleden uitgebracht heeft onder de titel 'Mirror Man'. Het zijn opnamen 'recorded one night in Los Angeles in 1965' en afgezien van de opnametechnische gebreken is het een uitstekend concert. Als je 'Safe as Milk' en 'Mirror Man' hoort zit je toch constant van de ene verbazing in de andere te vallen dat Beefheart daar in Amerika zulke te gekke dingen zat te doen, terwijl wij hier weggickten op 'I wanna hold your hand' van de Beatles. Hier staan live ook twee songs op die hij in een later album opnieuw zal uithrengen nl. 'Mirror Man' en 'Kandy Korn'.

1968 - Strictly Personal

Het zou Beefheart niet geweest zijn, als er met Monterey pop een einde aan de troubles was gekomen. Krasnow haalde truc nr.13 uit en contracteerde Beefheart persoonlijk en verkocht de opnamen uit begin '68 zowel aan MGM als aan Buddah. Vluchtend voor deze nieuwe moeilijkheden gaat Beef opnieuw on tour in Europa en doet bij deze gelegenheid ook Amsterdam aan. Dit moet een legendarisch concert geweest zijn, helaas was Beef op dat mo-

ment nog niet in mijn belangstellingssfeer getreden. Tijdens deze tournee door Europa bracht Bob Krasnow op zijn eigen label, Blue Thumb, Beefhearts tweede album uit, 'Strictly Personal', een persoonlijke boodschap van de Captain dus. Bij terugkomst in Amerika was de Captain razend want wat had Krasnow namelijk geflikt om een beetje aan te sluiten bij de LSD/Underground trend? Hij had de zeer aardse blues van de Captain totaal elektronisch vervormd d.m.v. wat men noemt 'phasing' oftewel fase-verschuiving. Je krijgt dan zeer kosmische effecten. Dit effect is onder andere ook gebruikt op de LP 'The Notorious Byrd Brothers' van The Byrds. Ondanks dat, is het toch een uitstekend album geworden. De trend van 'Safe as Milk' wordt voortgezet maar de muziek is vooral wat zwaarder geworden, ook minder melodieus dan de eerste elpee, de producing is ook iets minder doorzichtig. De plaat verkocht dan ook slecht en werd algemeen afgedaan als 'moeilijke muziek' en dat is waarschijnlijk het lot van een genie als Beefheart die zijn tijd ver vooruit is. Want als je zijn eerste albums nu beluistert, dan komen die nog up to date over, i.t.t. legoi andere platen uit dezelfde tijd of later. Het mooiste nummer op deze plaat is voor mij 'Trust us'. De Captain trekt hier alle registers van zijn stem open, soms wanhopig, soms trillerig-zenuwachtig, dan weer zeer overtuigend. Ik kan het niet nalaten een klein stukje tekst te geven om meteen het herhalende element te laten zien:

you got to trust us
when you need a friend
to find us
you got to look within
you got to trust us
you got to trust us

Met deze elpee is toch wel een bepaalde periode in Beefhearts carrière afgesloten. Hij trekt zich terug in zijn huis aan de oceaan, trouwt met een prachtige chick, Jan, en later zal blijken dat, misschien door invloed van de platenmaatschappijen en producers, zijn toch vrij wat binnen het blues-idioom tot stand gekomen eerste twee platen pas een follow-up krijgen met zijn vijfde album 'The Spotlight Kid'. Later komt hij wat terug op zijn scherpe veroordeling van zijn eerste twee albums, mede door de invloed van zijn vrouw, want door zijn huwelijk leerde hij zichzelf ontdekken, werd minder desperaat en zei hierover in een vraaggesprek o.a.: 'Ik houd wel

van die eerste twee platen, maar niet van de manier waarop ze gebracht werden. Je weet wel, LSD en heroïne freaks en zo'.

1969 - Een nieuw begin - Trout Mask Replica

Op 'Strictly Personal' volgde 'a long series of contract negotiations leading to an actual contract' zoals te lezen staat op de binnenkant van de hoes van zijn volgende elpee. Krasnow, Buddah, Blue Thumb en MGM werden aan de kant gezet, van de oude band bleef alleen nog Antennae Jimmy Semens over, en aan wie was deze radicale schoonmaak te danken? Jawel, aan de oude bewonderaar Zappa. (Beefheart is een van de weinige grote genieën van deze tijd, aldus Zappa). Zappa kwam namelijk naar Beefheart toe en gaf hem carte blanche om zijn muzikale creativiteit te realiseren op Zappa's Straight label. Toen de Captain dit hoorde toog hij meteen aan het werk en zette binnen 8½ uur de 28 songs van het album op papier. Toen hem gevraagd werd waarom hij er zo lang over gedaan had antwoordde Beefheart dat hij nog nooit op een piano gepeeld had en dus eerst de vingerzetting uit moest pluizen. Maar het duurde wel een jaar voor hij de Magic Band alle nummers noot voor noot geleerd had. Naast Antennae Jimmy Semens op steel-appendage gitaar kregen de nieuwe Magic Band leden welluidende namen als Zoot Horn Rollo op glass-finger gitaar, Rockette Morton op bass en The Mascara Snake op bass clarinet. Beefheart zelf op bass clarinet, tenor en ~~soprano~~ sax en vocals.

Uit de combinatie van een nieuw label, een nieuwe producer, Frank Zappa, een nieuwe manager, Grant Gibbs en een nieuwe Magic Band rolde een dubbel album met de titel 'Trout Mask Replica', dat Langdon Winner de kwalificatie meegaf van 'the most astounding and most important work of art ever to appear on a phonograph record'. (trout = forel - op de hoes staat Beefheart met een forellenmasker op zijn gezicht). Met de titel wilde Beefheart zeggen: 'vergeet niet het feit dat zelfs vissen een leven hebben ze bestaan, ze leven'. Met het album wilde hij zeggen dat hij nooit meer een oorlog wilde zien en dit brengt hij het duidelijkste over in het nummer 'Dachau Blues!... they died in the ovens...died by the dozens...down in dachau blues...down dachau blues. Speciale aandacht zou ik willen vragen voor het nummer 'Moonlight on Vermont' dat het best hekaracteriseerd is met 'pure rock'. Zoot Horn Rollo gaat er ontzettend in te keer met zijn glass finger guitar, werkelijk een heerlijk nummer en belangrijk omdat het

de trend naar toekomstige platen van Beefheart dan al aangeeft. Überhaupt zijn op dit album de zeer speciale rifjes en gitaarbehandeling van Zoot Horn Rollo en Rockette Morton al te beluisteren. Er staan ook leuke woordenwisselingen op de plaat, maar de volgende is wel de leukste:

Een heel opgewonden stem roept: 'What do you run on, Rockette Morton?'

Dan zegt Zappa, lekker lui: 'Say: beans!'

En dan Rockette zeer braaf: 'I run on beans, I run on leisure beans.'

Ook moeilijkheden met Zappa konden natuurlijk niet uitblijven. De Captain verweet Zappa dat hij hem op een freak-label gegooid had, Straight, en dat Bizarre Productions een slechte promotie voerde. De mensen van Straight stelden daar tegenover dat het ook wel zeer moeilijk werken is met de Captain. Zo wilde Beefheart bv. voor de gevolgen van het muziekgeweld in zijn huis bij de opnamen een bomendokter hebben. Dat weigerde Straight, tot ze een rekening van \$250,- kregen van een bomendokter voor verleende diensten in de tuin van Beefheart. Bovendien wilde Beefheart volgens Straight na het uitkomen van 'Trout Mask Replica' geen promotietour maken door de States. Beefheart zelf baalt trouwens behoorlijk van Zappa.

'Zappa ademt alleen maar in. Dan leun je teveel op iemand'. 'Zappa exploiteerde mij. Hij had een artiest gevonden en die exploiteerde hij net als ze met de natuur doen.' 'Zappa zegt dat hij me ontdekt heeft. Hey, do you hip to that? Ontdekt! Je ontdekt jezelf, als je geboren wordt.' Allemaal citaten die niets verbloemen. Maar net zoals hij nu ten aanzien van Bob Krasnow wat bijgedraaid is, zal hij t.a.v. Zappa ook wel bijdraaien, en Zappa heeft hem uiteindelijk toch een uitstekende kans gegeven.

Captain Beefheart & His Magic Band On Tour - 1971

De moeilijkheden met Zappa leidden ertoe dat Beefheart overging naar Reprise Records, een label van Warner Bros. Vrij snel na 'Trout Mask Replica' kwam de Captain op Reprise uit met een album getiteld 'Lick my decalls off, Baby'. Hij had het zelf geproduceerd onder supervisie van zijn manager Grant Gibbs en dat ging hem vrij goed af. Een wezenlijk nieuwe richting slaat deze elpee niet in, het zou haast een derde plaat in het 'Trout Mask Replica' album geweest kunnen zijn. Toch tekent de plaat voor een uitstekend niveau met nummers als 'peon', 'buggy boogie woogie' en 'bellerin' plain'. Hij schreef 'Lick my decalls off, Baby' omdat ze hem zo nodig als een maffketel moeten voorstellen en hij al die plakplaatjes niet moet. Hij wilde iedereen zeggen dat zij die labels, decalls, die men-

sen verdelen in categorieën, moeten weggooien. Meer zo van: 'lik die plakplaatjes weg, zoals een moeder de baby tot leven likt'. Dat was dan 1970 en de Captain kreeg wel zin in een tournee door de States. Hij stapte naar Warner Bros toe en wist hem zo ver te krijgen dat ze zelf een tour voor hem arrangeerden. Deze tour uit begin 1971 is zowel artistiek als financieel een succes voor Beefheart en zijn groep geworden. Pikant detail was wel dat Ry Cooder in het voorprogramma optrad, de man die hen een doorbraak via Monterey-pop onmogelijk had gemaakt. Hoogtepunt voor Beefheart zelf was een bezoek aan het Smithsonian Institute in Washington. Op 'Lick my decalls off, Baby' had hij al een nummer geschreven 'Smithsonian Institute Blues' eh hij was uiteraard zeer benieuwd hoe dit er nu van binnen uitzag. Allemaal prehistorische skeletten, opgezette vogels en vissen, met onderschrift van daar-en-daar voor het laatst gezien en dit bracht uiteraard Beefhearts natuurhart aan het bloeden. 'I can't believe it,' sighed Beefheart peering at the stuffed carrier pigeons. 'Look at that. It's paradise. Man had paradise and he blew it.' Aan het einde van de tentoonstelling ging hij naar een bordje waarop stond: 'press the button to see the wonder animal that has survived vast environmental changes for thousands of years.' Beefheart drukte op het knopje en er ging een klein deurtje open waar een spiegel achter zat. De Captain was er zeer van onder de indruk en vertelde later aan zijn vrienden dat je in het Institute op een knopje kon drukken waarhaer een tekst verscheen die luidde: 'Here's the animal that stayed up on the mountain and killed everything because the other animals didn't want to fight.' En dat is Beefheart wel ten voeten uit.

Terug naar de Blues - The Spotlight Kid - 1971

Na het succes van zijn tour door de States en met inmiddels Art Tripp III sinds 'Lick my decalls off, Baby' op drums en Winged Bel Fingerling op gitaar als leden toegevoegd aan de groep na het verdwijnen van The Mascara Snake en Antennae Jimmy Semens, ging de Captain met zijn Magic Band meteen door met het volgende album en wie schetst de verbazing van verzamelde Beefheart-fanaten toen daar ineens een 'back to the roots' uit het vinyl tevoorschijn kwam! 'The Spotlight Kid', met de Captain met sik en vetkuif in jacket met een aura rond zich op de voorplaat, ontlokte alom positieve kritieken aan de schrijvende pers. Zo las ik: 'De 'Spotlight Kid' brengt

een aantal korte nummers waarin blues- en rockinvloeden goed hoorbaar zijn.' En: 'De 'goed gestructureerde chaos' verschijnt hierop in ogenschijnlijk eenvoudiger en daardoor veel aansprekelijker vorm.' De Captain zelf bleef er wat rustiger onder. In een vraagsprek stelde hij dat het alleen een kwestie was van een technische vooruitgang van de Magic Band zodat alles wat gemakkelijker liep. Er was geen sprake van een poging o.mercieel te zijn. 'Ik zou wel commercieel willen zijn, zodat iedereen me kon verstaan, maar ik weet niet hoe' aldus de Captain. Gevraagd naar de bedoeling van 'The Spotlight Kid' antwoordde Beeheart: 'The Spotlight Kid' is bedoeld als een grapje. Heb je de meer ontspannen sfeer op de plaat opgemerkt? Een grapje op de wijze van: kijk naar mij, na al die lange tijd heb ik het dan toch maar gemaakt, maar ik heb het allemaal alleen moeten doen.' En de foto op de hoes was zijn manier om de promotors van Warner Bros ertoe te brengen zijn plaat te promoten. De achterkant van de hoes bevat een aantal sublieme schilderijen van de hand van de Captain en stellen de groepsleden voor, waarbij ik Zoot Horn Rollo en Winged Eel Fingerling er het beste uit vind springen. Eindelijk ook zaten er bij een Europese uitgave van een Amerikaanse plaat de hoesteksten bij, weliswaar losbladig, maar beter zo, dan helemaal niets. Ook op deze plaat nam Don Van Vliet de producing voor eigen rekening, een trend die hij met zijn volgende elpee's niet heeft doorgezet. Speciale vermelding verdienen hier de nummers 'When it blows its Stacks' met een prachtige bas-intro van Rockette Morton, die trouwens de hele plaat door geweldig staat te bassen, 'Click Clack', 'White Jam', een zeer melodieuze slepend nummer, en de instrumentaal van de Magic Band 'Alice in Blunderland', waarop Winged Eel Fingerling een fenomenale gitaarsolo verzorgt. Grappig is nog wel om te vermelden dat Don's vrouw, Jan, de tekst schreef van 'Blabber 'n Smoke'. Verder blijft de plaat een typisch Beefheart product, de stem van Beefheart zelf, die werkelijk de meest onwaarschijnlijke dingen doet, de technisch steeds knapper spelende Magic Band, ieder lid met hun heel eigen stijl. Afrondend zou ik kunnen stellen dat de plaat heel wat toegankelijker is als zijn twee voorgangers maar om een doorbraak te maken naar het grote plaatkopende publiek zit er toch te weinig commercie in.

Voorjaar '72 - Captain Beefheart teister Europa

Ook mijn reactie bij het beleisteren van 'The Spotlight Kid' was: 'Nou,

de Captain gaat het helemaal maken !' en ik nam me voor dat, mocht de Captain Europa ooit nog aan doen, of dat nou London, Rome of Madrid zou zijn, ik zou en moest de Captain éénmaal in mijn leven in levende lijve aanschouwd hebben. En wie schets mijn verbazing toen ik kort daarna een folder van de Groningse Schouwburg in mijn bus kreeg waarop de komst van Captain Beefheart naar Groningen aangekondigd stond. Ik was uiteraard de eerste die kaartjes kocht en ik wist me, met mijn slapie, verzekerd van een uitstekende plaats. Zeven april 1972 (7/4/1972) was het dan zover. De groep die de Captain meebracht was als volgt samengesteld: Zoot Horn Rollo (William Harkleroad) op glass-finger en steel-appendage guitar, Winged Eel Fingerling (Elliot Ingber, ex-Mother) op electric guitar, Rockette Morton (Mark Boston) op bass, Oréjon (Roy Estrada, ex-Mother) op bass, en Ed Marimba, alias Drumbo (Arthur Tripp III, ex-Mother) op drums en de Captain zelf tekende voor de zang, de mouthharp en de tenor- en soprano sax. De Schouwburg was totaal uitverkocht, ruim 700 mensen en de sfeer was puik. Het publiek werd echter wat kriegel van het lange wachten, omdat het materiaal van Gary Wright niet op tijd aanwezig was, en zodoende het voorprogramma zeer laat begon. Maar ja, veel werd er goedge maakt toen dan eindelijk de Magic Band kon losbranden. Rockette Morton en Ed Marimba openden respectievelijk met een superbe bass-solo en enkele sketches die door de zaak niet begrepen werden. En toen kwam dan de Captain zelf in levende lijve op het toneel. Alleen al dit aanschouwen van een persoon die je alleen uit berichten en uit zijn platen kent, waarvan je voelt dat het een genie is en die, door de moeite die je hebt moet n doen om zijn muziek te veroveren, een zeer speciaal plekje in je hart heeft, was op zichzelf al opwindend. Ik zal verder geen pogingen in het werk stellen om de geachte lezer mijn gevoelens over te brengen omdat me dat toch niet lukt en het verhaal alleen maarodeloos lang maakt. Er werd veel werk van de Spotlight elpee vertolkt, zoals 'When it blows it stacks', 'Click Clack', 'Grow Fins' en 'I'm gonna booglarize you, Baby'. Verder nog 'Abba Zaba' van de 'Safe as Milk' elpee, en de Magic Band instrumental 'Alice in Blunderland' waarbij Zoot Horn Rollo zó hard aan zijn snaren zat te trekken, dat ze kapot sprongen. Jammer dat de Captain daarna overging tot een langdurig saxofoon-drumduel met Ed Marimba, en het plotselinge einde werkte een beetje als een koude douche. De Captain gaf na licht aandringen snel een toegift maar liet zich niet meer terughalen. Ondanks dat toch een ervaring die ik nooit gemist zou willen hebben.

Na afloop heb ik nog even met Zoot Horn Rollo gepraat en ik zou Jumping Johnny niet zijn, als ik hem bij het afscheid niet een flinke dreun op zijn schouders had gegeven.

Nog in het najaar verscheen er een nieuw album van Beefheart : 'Clear Spot', geproduceerd door Ed Tempelman. Het zette duidelijk de trend van 'The Spotlight Kid' door, maar was weer beter geproduceerd, melodieuzer en er zat meer rock en swing in; zo kun je bij nummers als 'Crazy Little Thing' en 'Big Eyed Beans From Venus' niet stil blijven zitten. Op deze plaat speelde Oréjon wel mee, maar Winged Eel Fingerling had inmiddels de groep verlaten. Op de foto van het inlegvel zien we de Captain staan met een chinese strohoed en op het nummer 'Low Yo Yo Stuff' zijn duidelijk wat chinese invloeden te horen. Ook op deze elpee treffen we Beefheart's verbondenheid met de natuur weer aan. Zo gaat b.v. het nummer 'Big Eyed Beans From Venus', een keihard swingende rocker, over de jonge mensen die in harmonie met de natuur leven en die alles zien zonder oogkleppen. Wat de reden is geweest dat uiteindelijk de titel van het album 'Clear Spot' is geworden, en niet 'Brown Star' zoals Beefheart aangekondigd had, is mij niet duidelijk geworden. Het 'spot' in de titels van deze laatste twee elpee's staat in relatie met de spotlight die Beefheart pleegt te gebruiken bij zijn bühne-optredens. De spot volgt de Captain waar hij ook gaat of staat.

Een commerciële doorbraak ? - Unconditionally Guaranteed - 1974

Tja, en dan was het wel wat lang wachten voor er een nieuw album van de Captain verscheen. Er waren voor de zoveelste keer moeilijkheden met de platenmaatschappij en nog niet zo lang geleden werd bekend dat Beefheart over was gestapt van Reprise naar Mercury/Virgin Records. En dan was daar plotseling zo maar opeens het mooiste album dat de Captain tot nog toe gemaakt heeft, een album, met als titel 'Unconditionally Guaranteed', waarvoor de Captain en ik zonder meer voor 100% garant staan. Van het begin tot het einde, zowel in de wat snelle als in de wat tragere nummers, schenkt de Captain ons zulke prachtige klanken, heel doorzichtig opgebouwd, zeer welluidend, met uitgekiende melodielijnen, en de gitaren van Zoot Horn Rollo en Alex St.Claire (speelde ook op 'Mirror Man' en 'Strictly Personnal' mee, toen nog onder de naam Alex St.Claire Snouffer !) die tegen elkaar inbreien, dat alles voorzien van een massief ondergrondje van drums en bas, waarbij Rockette Morton met zijn bas zeer frequent de primaire melodilijn aan-

geeft, kortom een juweel van een plaat, zodat ik zowat aan het einde van mijn verhaal toch een advies geef en dat is dan de bekende sprint naar de dichtsbijzijnde platenboer. Ik hoop van ganser harte dat de Captain het eindelijk helemaal gaat maken, dat hij eindelijk commerciëel gaat doorbreken, en nummers als 'Upon the my-o-my' en 'Full moon, hot sun' hebben zeker hitpotentie zodat ik hoop dat Virgin hier deze twee nummers op single uitbrengt, want echt, als de Captain het ooit kan maken dan moet het wel nú gebeuren. De teksten zijn eenvoudig genoeg, soms wat erg simpel zoals in 'Happy Love Song' (wel even wennen voor de doorgewinterde Beefheart-fanaten) en de muziek swingt zo ontzettend lekker dat er zelfs tieners in een dancing op kunnen dansen. En een van de geniale dingen van Beefheart is nu, dat hij ondanks deze grotere openheid toch niet banaal wordt, integendeel zelfs, op een eenzaam hoog niveau blijft acteren. Alle lof. In feite is met deze plaat een bepaalde kring in de ontwikkeling van Beefheart's muziek gesloten, want als er qua muzikale overeenkomst, (en dan bedoel ik niet de 'roots') twee platen in zijn oeuvre met elkaar te vergelijken zijn, dan zijn het wel de eerste elpee 'Safe as Milk' en de laatste elpee 'Unconditionally Guaranteed'. Had de eerste een duidelijke bluesbasis, bij de laatste is de basis heel duidelijk een eigen rock/pop idiom geworden. In hoeverre producer Andy DiMartino aan deze nieuwe ontwikkeling, zowel qua uitvoering als qua composities, debet is kan ik niet beoordelen maar ik vermoed dat zijn inbreng vrij groot is geweest. Rest mij nog om te vermelden dat Captain Beefheart met zijn Magic Band opnieuw zal 'teisteren' en wel op 21 juni in het Congresgebouw in Den Haag, op 22 juni in het Concertgebouw in Amsterdam, en op 23 juni in de Doelen in Rotterdam. Er doen geruchten de ronde dat Beefheart ook op het Pinkster Popfestival zal optreden maar daarover meer informatie in het komende nummer van het muziekblad 'OOR'.

Hopelijk heb ik de lezer een goed overzicht geboden van de mens en muzikant Beefheart. De stille wens blijft natuurlijk dat ik met dit artikel wat mensen ertoe breng met de genie Don Van Vliet wat nader kennis te maken.

Dit was weer jullie Jumping Johnny en wie weet, tot de volgende keer.

J.J.

One nest rolls after another
Until there are no longer any birds
One tongue lashes another
Until there are no words

I love
Sails
No birds

- Don Van Vliet